

Avanpremiera: Fragment „Dora si Minotaurul” de Slavenka Drakulic, povestea de dragoste dintre Dora Maar si Pablo Picasso. „Nu te poti apara de umilinta impusa de o iubire nemarginita pe care o porti cuiva, umilinta neavând limite.”

SCRIS DE URBAN, 26 SEPTEMBRIE 2020 - SPECIAL URBAN

Din octombrie gasiti in librarii carti sub insemnele ANANSI. World Fiction, un proiect initiat de Editura Pandora M, parte a Grupului Editorial TREI, si coordonat de Bogdan-Alexandru Stanescu, scriitor si unul dintre cei mai apreciati editori români, cu o bogata experienta, de peste 15 ani, in sfera traducerilor din literatura universala.

Noua colectie, asezata sub semnul lui Anansi, zeul african al poveștilor, include cinci serii: **Anansi. Contemporan** –dedicata literaturii actuale, **Anansi. Clasic** – un spatiu al clasicilor secolului XX, **Anansi. Mentor** – ce reuneste eseuri literare, **Anansi. Ego** – seria dedicata memorialisticii si **Anansi. Blues** – seria poeziei.

Urban.ro va prezinta in avanpremiera un fragment din cartea Slavenkai Drakulić, una dintre cele mai puternice voci din spațiul ex-iugoslav, un roman care pornește de la relatia fotografei Dora Maar cu Pablo Picasso

Scriitoarea croata Slavenka Drakulić, supranumită „Simone de Beauvoir a Europei de Est”, una dintre cele mai puternice voci din spațiul ex-iugoslav, apare si ea in colectia **ANANSI. World Fiction**, cu un roman tradus in premieră in limba româna: *Dora și Minotaurul*.

Celebra fotografa suprarealista Dora Maar, pe numele ei real Henriette Theodora Markovitch, a murit în 1997. Printre insemnarile facute în limba franceza, in apartamentul sau a fost gasit si un carnet scris în croata, limba tatalui, pe care o vorbea perfect. Viata Dorei alaturi de Picasso, asa cum reiese din însemnari, si consecintele traumatizante pe care le-a avut despartirea lor asupra ei dezvaluie relatia tumultuoasa a doua personalitati creatoare, dintre care una este zdrobitor de dominatoare. Cartea apare în traducerea Octaviei Nedelcu.

* * *

S-a mai schimbat ceva după episodul Guernica. În ochii lui, partea mea masculină era din ce în ce mai vizibilă. În copilăria lui din Spania, toate femeile care-l înconjuraseră, femeile din familia lui, îl venerau pur și simplu. În tinerețe era adorat și de prostituate,

chiar dacă ele o făceau pentru bani. De-abia când a ajuns la Paris, și asta destul de târziu, a întâlnit femei pictorițe, scriitoare, poetese, actrițe și intelectuale. De exemplu, pe Gertrude Stein o aprecia, erau prieteni, ea l-a și ajutat financiar la început, dar așteptările lui în legătură cu femeile și relația lui cu ele erau definite de mult. În mentalitatea lui, inteligența și intelectualitatea erau apanajul bărbaților. De aceea, femeia cu trăsături masculine, femeia care gândea cu capul ei era, după părerea lui, un bărbat, indiferent de înfățișare. Trebuie să recunosc că Gertrude chiar avea trăsături masculine.

„Nu am fost îndrăgostit de ea, o iubeam ca pe un bărbat“, spunea el prietenilor săi, referindu-se la mine. Picasso considera că-mi făcea un compliment. La început, în dezbaterile politice sau de orice altă natură se baza deseori pe opinia mea. Nu a fost oare aceasta o provocare în plus să transforme o astfel de femeie într-una plângăcioasă, o orfelină imploratoare, nu doar în tablouri, ci și în realitate? Într-o femeiușcă ce așteaptă cu inima strânsă un apel telefonic, imploră milă, un singur cuvânt, chiar dacă e vorba de un ordin?

Treptat începusem să pierd susținerea de care mă bucurasem în relația noastră.

Aveam nevoie de el mai mult decât el de mine. Picasso știa foarte bine. Cu cât deveneam mai dependentă din punct de vedere emoțional, cu atât el — ca și cum ar fi măsurat cu o balanță de mare precizie — ținea mai puțin cont de opinia mea. Simțeam că inteligența mea, pe care se bazase până nu demult, pierdea teren în ochii lui. De ce? Pentru că ajunsese la concluzia — și asta mi-a spus-o în diverse moduri — că o persoană ca mine, dotată cu inteligență, o trăsătură rară la femei, cu „o minte de bărbat“, n-ar trebui să fie atât de dominată de emoții. N-ar trebui să permită ca sentimentele să-i conducă viața. O persoană rațională, responsabilă, serioasă și un adevărat artist n-ar trebui să se lase pradă instinctelor iraționale. Pentru că sentimentele sunt întotdeauna îndreptate spre ceilalți, ceea ce înseamnă că permiți altora să-ți dicteze viața. Artiștii trebuie să fie egoiști. Trebuie să pună stăpânire pe timp și spațiu în folos propriu, cu riscul de a le răpi celor dragi, neexistând alternativă. În plus, sentimentele sunt și cauza umilinței.

Avea dreptate. În clipa în care am permis să fiu considerate doar femeie și amantă, mi-am pierdut nu doar identitatea, ci și individualitatea, precum și limita umilinței pe care o puteam suporta.

Scriu aceste rânduri după ce mi-am limpezit gândurile. La vremea aceea însă îi scriam, de pildă, următoarele: „I-am salutat pe prietenii mei și deodată, brusc, m-am simțit mai fericită. Am din nou sentimentul de fericire și tot ceea ce mi-ai oferit, la fel ca odinioară. Și deodată îmi dau seama că sunt atât de împlinită. Am tot ce mi-ai dăruit. Mi-a revenit însuflețirea din tinerețe, pe care am crezut-o dispărută cu desăvârșire. Sunt beată de fericire, nu de vin. Îmi doresc cu ardoare să lucrez. Iar acum, am impresia că am învățat în sfârșit să iubesc. Văd asta limpede...“

La vremea aceea nu mai eram o puștoaică, ci o femeie matură! De câte ori recitesc aceste rânduri mă întreb nu de cine, ci de ce mă îndrăgostisem? De artistul ori de bărbatul din el? Și de ce nu puteam să-i despart, când eu însămi eram împărțită în două? Din partea lui, ca bărbat, promisem atât de puțin, de abia câteva firimituri de atenție, resturi de sentimente. Dar din partea artistului? Inițiere în procesul de creație. Pe atunci însă nu am înțeles că în cazul lui Picasso cele două fațete nu puteau fi separate și că această inițiere și prezența mea în viața lui aveau un preț. Indirect îmi transmitea: vrei să fii cu mine, să-mi fii alături zilnic, să fii prezentă? De acord, cu o singură condiție: eu decid dacă, cum și când vei avea acces, doar eu. Ani în șir am acceptat toate condițiile lui. Mă consola gândul că avea, într-un fel, nevoie de mine. Măcar să-i țin companie în timpul prânzului. Ura să ia masa singur, nu-și putea imagina asta. Iar eu eram fericită dacă la masa din restaurantul Le Catalane eram doar noi doi și nu toată suita lui. Toți prietenii, galeriștii, criticii de artă și amicii lui știau unde lua masa și că acolo putea fi găsit zilnic. Nu era pretențios și mâncam ce era în meniu, pe atunci nici nu prea aveai ce alege. Comanda doar apă minerală și în timp ce stăteam la masă mă distra confecționând din capace de metal diferite obiecte: păsări, medalioane, cercei. Alteori găurea șervețelele cu țigara și deodată în mâinile lui prindea viață un cățeluș alb, un Bichon maltez, iar eu râdeam fericită. Cu mâinile lui dădea viață păsărilor, câinilor, oamenilor, având o putere miraculoasă de a insufla viață lucrurilor moarte, ceea ce mă fascina mereu. Pe el însă îl distra, era ca o joacă. Nu suporta să nu facă nimic cu mâinile. În atelier picta și oriunde s-ar fi aflat găsea ceva „să-și țină mâinile ocupate“, spunea el. Dacă eram pe plajă, aduna pietricele, bucăți de lemn cioplit, tot felul de lucruri. Oriunde se afla, aduna ca un gunoier resturi de sârmă, obiecte din aluminiu, cartoane, cutii de țigări, chibrituri, suporturi de pahare și din ele realiza ulterior sculpturi. Reușea să creeze ceva din nimic, cu mine de față, de față cu toată lumea. Era o scenă fascinantă.

Obiectele care-l înconjurau se transformau în materiale de modelat, iar a-l privi în asemenea momente era incredibil de distractiv. Exceptând clipele în care se raporta la fel față de oameni, modelându-le viața după nevoile lui. Cât stăteam singuri la masă, la restaurant, eu eram martorul privilegiat și mă bucuram de jocul acesta.

De umilințele suportate, care au continuat, eram eu însămi vinovată. Îmi pierdusem nu doar mândria, ci și controlul asupra comportamentului meu.

* * *

În ciuda aerului de calm imperturbabil de pe chipul meu, de fațadă, pe care îl mențineam cu grijă în continuare, mă umileam din ce în ce mai mult, nu doar față de el, ci și față de Marie-Thérèse. O întâmplare mi s-a întipărit pregnant în minte: era încă război și biata Marie-Thérèse era nevoită să vină zilnic din celălalt capăt al orașului la atelier după cărbuni pentru încălzit, de care făcea rost Picasso de pe piața neagră. S-a nimerit să ajung în atelier când ea îi reproșa pentru a nu știu câta oară că nu divorțase încă, deși îi promisese că o va lua de nevastă. El a bălmăjit ceva, justificându-se. „Dar tu pe mine mă

iubești!“, am strigat eu jignită. Deși Marie-Thérèse îl agasa cu această pretenție, iar lui nici prin cap nu-i trecea s-o ia de nevastă, nici chiar dacă ar fi divorțat, Picasso a îmbrățișat-o tandru în fața mea și mi s-a adresat teatral: „Știi bine că ea e singura pe care o iubesc!“

Știam că nu gândea asta, juca teatru. Avea cu totul alte griji: unde să-și depoziteze tablourile ca să nu i le rechiziționeze nemții, să aibă documentele în ordine, să nu fie deranjat și distras de la pictat. Femeile și tot ce era legat de ele, pe care o iubea mai mult sau mai puțin, de care urma să divorțeze și cu care se întâlnea, deveniseră extrem de marginale. Dacă aș fi fost Dora de altădată, i-aș fi râs cinic în nas. I-aș fi spus că el nu se iubea decât pe sine, m-aș fi întors și aș fi ieșit. Ar fi fost singurul răspuns pe măsura minciunii lui evidente. Dar un asemenea comportament față de mine, mai ales față de Marie-Thérèse, care îi servea exclusiv ca sclavă sexuală, m-a lăsat fără replică, fără apărare. În final, femeia aceea a fost atât de impertinentă încât m-a scos afară din cameră. Am suportat și acest lucru.

Nu te poți apăra de umilința impusă de o iubire nemărginită pe care o porți cuiva, umilința neavând limite. Nici nu mai era vorba de umilință, ci de autodistrugere.

Available at : <https://www.urban.ro/fragment-dora-si-minotaurul-slavenka-drakulic-picasso/>